

În Republica Slovacă, fiecare persoană are dreptul la egalitatea de tratament atunci când își exercită drepturile, precum și la protecție împotriva discriminării. Întreprinderile trebuie să respecte principiul egalității de tratament nu numai în ceea ce privește furnizarea de bunuri și prestarea de servicii, ci și în ceea ce privește relațiile de muncă, atât pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, cât și pentru proprii angajați.

1. De ce tip de protecție jurisdicțională pot beneficia în țara dumneavoastră dacă sunt victimă a unor încălcări ale drepturilor omului legate de activitățile întreprinderilor? Această protecție include acordarea de compensații?

Unul dintre drepturile fundamentale consacrate în Constituția Republicii Slovacă este **dreptul la protecție jurisdicțională, la exercitarea propriilor drepturi în fața instanțelor independente, inclusiv Curtea Constituțională**, sau în fața altei autorități din Republica Slovacă, astfel cum este prevăzut de lege.

Dreptul la protecție jurisdicțională se exercită prin intermediul unei cereri de sesizare. Dacă există o încălcare a unui drept subiectiv sau o amenințare la adresa unui astfel de drept, titularul dreptului respectiv – fie persoană fizică, fie persoană juridică – își poate exercita dreptul la protecție jurisdicțională printr-o cerere de sesizare, și anume prin introducerea unei acțiuni în justiție. Orice persoană fizică sau juridică are dreptul de a introduce o acțiune. Instanțele trebuie să analizeze orice astfel de acțiune.

Din acțiune trebuie să reiasă cu claritate **ce urmărește să obțină reclamantul, și anume ce concluzii sau măsuri reparatorii se urmăresc**. În concluziile cererii introductive, reclamantul definește cazul pe care instanța urmează să îl judece și să îl soluționeze. Instanța nu poate să acorde altceva în afară de ceea ce se urmărește să se obțină în concluziile cererii introductive. În funcție de rezultatele procedurilor, instanța poate, bineînțeles, să hotărască să acorde mai puțin decât ceea ce urmărește să obțină reclamantul; instanța poate hotărî să acorde mai mult doar în cazul în care legea prevede o formă specifică de soluționare între părți sau în cazul în care acțiunea ar fi putut să fie deschisă din oficiu de instanță.

Prin urmare, victima unei încălcări a drepturilor omului într-un context comercial are dreptul la protecție jurisdicțională și, atunci când introduce o acțiune, aceasta specifică în concluziile cererii introductive chestiunea care urmează să fie judecată și soluționată, precum și compensațiile pe care urmărește să le obțină în instanță în calitate de reclamant.

În cazurile care implică un act de intervenție ilicită în ceea ce privește onoarea, demnitatea, sănătatea sau viața privată a unei persoane fizice ori viața sa de familie etc., persoana prejudiciată are dreptul de a urmări să obțină în instanță compensații pentru daune morale. Valoarea daunelor morale se stabilește în termeni monetari în principal în raport cu:

- victima, viața sa până la momentul respectiv și mediul în care locuiește și muncește;
- gravitatea daunelor și a circumstanțelor în care s-au petrecut daunele;
- gravitatea consecințelor pentru viața privată a victimei;
- gravitatea consecințelor pentru statutul social al victimei.

2. Există norme specifice privind gravele încălcări ale drepturilor omului? Normele respective se aplică infracțiunilor împotriva mediului sau formelor grave de exploatare a forței de muncă?

Codul Muncii interzice discriminarea în relațiile de muncă, prevăzând, prin urmare, în mod direct obligația întreprinderilor de a respecta principiul egalității de tratament în relațiile lor precontractuale și de muncă. Măsuri mai detaliate sunt prevăzute în Legea privind combaterea discriminării, care interzice discriminarea în relațiile de muncă și în relații juridice similare, pe criterii de sex, religie sau convingeri, rasă, naționalitate sau grup etnic, handicap, vârstă, orientare sexuală, stare civilă și stare familială, culoare a pielii, limbă, convingeri politice sau de altă natură, origine națională sau socială, proprietate, gen sau alt statut sau ca urmare a raportării unei infracțiuni sau a altei activități antisociale.

În temeiul Legii privind securitatea și sănătatea în muncă, întreprinderile trebuie să supravegheze condițiile de muncă sigure, clădirile, drumurile, utilajele și echipamentele tehnice, procedurile de lucru, organizarea muncii etc., pentru a asigura securitatea și sănătatea la locul de muncă.

Constituția Republicii Slovacă prevede că nicio persoană nu poate fi obligată să efectueze muncă forțată sau serviciu forțat.

Infracțiunile care implică grave încălcări ale drepturilor omului, de exemplu, împotriva libertății (precum traficul de ființe umane, limitarea libertății personale sau limitarea libertății de ședere), precum și infracțiunile care implică un pericol public și împotriva mediului (de exemplu, eliminarea ilegală a deșeurilor, deversarea neautorizată de poluanți, încălcări ale normelor privind protecția apei și a aerului, producția și manipularea neautorizate de substanțe care diminuează stratul de ozon etc.) sunt clasificate în temeiul Codului Penal ca infracțiuni săvârșite cu intenție, pentru care legea prevede o pedeapsă maximă cu închisoarea de peste cinci ani. Răspunderea penală pentru astfel de infracțiuni revine autorilor acestora, care pot fi persoane fizice, în temeiul Codului Penal, sau persoane juridice, în temeiul Legii privind răspunderea penală a persoanelor juridice și al Codului Penal.

Din cele de mai sus rezultă că în cazuri de grave încălcări ale drepturilor omului, inclusiv în cazuri de infracțiuni împotriva mediului și de gravă exploatare a forței de muncă, durata pedepsei face obiectul unor norme specifice; în temeiul Codului Penal, aceasta este deci mai îndelungată în cazul unei infracțiuni decât în cazul unui delict.

3. Sunt victimă a unei încălcări a drepturilor omului care este consecința activităților unei corporații transnaționale europene și a fost comisă în afara Uniunii Europene. Am acces la instanțele din țara dumneavoastră dacă nu sunt cetățean al UE sau nu locuiesc în UE? Ce condiții trebuie să îndeplinesc pentru a denunța încălcarea drepturilor mele? Unde pot găsi eventuale informații suplimentare?

În cazul unor dispute de drept internațional, trebuie să se stabilească instanța ce va judeca și soluționa cazul, fiind necesar, de asemenea, să se stabilească în temeiul cărei legi vor fi examinate faptele. Legea privind dreptul internațional privat și procedural – al cărei scop este de a stabili sistemul juridic ce reglementează relațiile civile, comerciale, familiale, de muncă și alte relații similare care implică un element internațional, include o parte privind dreptul internațional procedural care stabilește cazurile în care instanțele slovacă au jurisdicție, cazurile în care acestea au jurisdicție exclusivă și cazurile în care părțile la litigiu sunt libere să opteze pentru o procedură în fața unei instanțe slovacă. Trebuie subliniat faptul că instanțele slovacă urmează întotdeauna regulamente procedurale slovacă, iar în cazul în care autoritatea judiciară slovacă nu reușește să stabilească conținutul dreptului străin într-un termen rezonabil sau în cazul în care ar fi dificil sau imposibil să se stabilească conținutul dreptului străin, în procedură se va utiliza dreptul slovac.

În situația în cauză, se aplică, de obicei, numai dispozițiile din Legea privind dreptul internațional privat și procedural din Slovacia în ceea ce privește alegerea jurisdicției prin acord reciproc, și anume ambele părți la litigiu sunt de acord ca instanțele slovacă să judece cauza. Totuși, dacă un acord cu privire la jurisdicție ar fi avantajos numai unei părți, dreptul părții de a sesiza o altă instanță rămâne protejat. În chestiuni care au legătură cu contracte de muncă,

contracte de asigurare și contracte încheiate cu consumatori, acordurile cu privire la jurisdicție sunt valabile numai dacă nu aduc atingere jurisdicției instanțelor din statul în care reclamantul își are reședința sau dacă acestea sunt încheiate după apariția litigiului.

Pentru mai multe informații, contactați:

Punctul de contact național pentru întreprinderi și drepturile omului (*Národné kontaktné miesto pre podnikanie a ľudské práva*)

Ministerul Justiției al Republicii Slovace

4. Instituția Avocatului Poporului/Ombudsmanului, organismele de promovare a egalității sau instituțiile naționale de apărare a drepturilor omului pot sprijini victimele încălcărilor drepturilor omului legate de activitățile întreprinderilor și comise de corporații transnaționale europene în afara Uniunii Europene? Pot aceste organisme să desfășoare investigații cu privire la cazul meu dacă nu sunt cetățean al UE sau nu locuiesc în UE? Există în țara dumneavoastră și alte servicii publice (cum ar fi Inspecția Muncii sau Agenția de Protecție a Mediului) abilitate să desfășoare investigații cu privire la cazul meu? Unde pot găsi informații cu privire la drepturile mele?

Apărătorul public al drepturilor omului (Avocatul Poporului/Ombudsmanul) este prevăzut de Constituția slovacă. Avocatul Poporului/Ombudsmanul este numit de Consiliul Național al Republicii Slovace și poate fi sesizat de persoane fizice și juridice dacă acestea consideră că drepturile sau libertățile lor fundamentale au fost încălcate de o acțiune, de o decizie sau de o omisiune a unei autorități publice. Aceasta înseamnă că o persoană a cărei reședință nu se află în Slovacia sau ale cărei drepturi și libertăți nu au fost încălcate de autorități publice slovace se poate adresa Avocatului Poporului/Ombudsmanului slovac pentru consultanță, dar Avocatul Poporului/Ombudsmanul nu va avea competența juridică de a aborda chestiunea sau de a-i da curs.

În Slovacia, **Centrul național slovac pentru drepturile omului (*Slovenské národné stredisko pre ľudské práva*)** acționează ca instituție națională pentru apărarea drepturilor omului, precum și ca organism național de combatere a discriminării. Sarcina principală a centrului este de a asigura respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, inclusiv principiul egalității de tratament, în Republica Slovacă. Centrul desfășoară o gamă largă de activități pentru a-și îndeplini misiunea și prestează diferite servicii în domeniul protejării și al promovării drepturilor omului, în același timp colaborând îndeaproape cu organizații și cu instituții internaționale pentru apărarea drepturilor omului. În septembrie 2018, **Centrul național slovac pentru drepturile omului a instituit Punctul de contact național pentru întreprinderi și drepturile omului**. În conformitate cu legislația care reglementează activitățile și funcționarea entității fondatoare, Punctul de contact național pentru întreprinderi și drepturile omului furnizează, printre altele, consultanță juridică cu privire la discriminarea la locul de muncă (inclusiv reprezentare gratuită în proceduri judiciare) și consultanță cu privire la protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale în cea mai extinsă măsură posibilă – de la chestiuni legate de egalitatea de gen până la protecția mediului –, **dar numai în Slovacia** (în conformitate cu Codul de procedură civilă, potrivit căruia tribunalul de primă instanță pentru persoane fizice este instanța pe teritoriul căreia se află reședința persoanei fizice în cauză, și în conformitate cu Legea privind dreptul internațional privat și procedural).

În domeniul protecției mediului, Slovacia a instituit **Inspectoratul slovac de mediu (*Slovenská inšpekcia životného prostredia*)** prin intermediul căruia Ministerul Mediului realizează supravegherea la nivel național și impune sancțiuni persoanelor fizice, întreprinderilor și altor persoane juridice, în conformitate cu Legea privind protecția naturii și a peisajului, și a cărui jurisdicție acoperă **teritoriul Republicii Slovace, motiv pentru care încălcările legii respective ar trebui să fie săvârșite pe teritoriul Republicii Slovace**.

Legea privind inspecția muncii, munca ilegală și ocuparea ilegală a forței de muncă reglementează **inspecția muncii pe teritoriul Republicii Slovace, ceea ce înseamnă că încălcările legii respective ar trebui să fie săvârșite pe teritoriul Republicii Slovace**.

Din cele de mai sus rezultă că, în cazul în care o persoană consideră că drepturile și libertățile sale fundamentale au fost încălcate, dar nu este cetățean al unui stat membru al Uniunii Europene și nu își are reședința pe teritoriul Uniunii Europene, respectiva persoană nu poate solicita protecție jurisdicțională efectivă din partea autorităților naționale care apără drepturile și libertățile fundamentale în Republica Slovacă.

5. Țara dumneavoastră impune corporațiilor transnaționale europene obligația de a institui mecanisme de tratare a plângerilor sau de a propune servicii de mediere pentru încălcările care sunt consecința activităților comerciale desfășurate de respectivele corporații? Aceste obligații se aplică și încălcărilor care au avut loc în afara Uniunii Europene? Cine este responsabil cu monitorizarea acestor activități în țara dumneavoastră? Sunt disponibile rapoarte publice care oferă informații cu privire la funcționarea sistemului?

Republica Slovacă nu obligă corporațiile multinaționale europene să instituie mecanisme de tratare a plângerilor, întrucât această obligație este impusă numai autorităților statului și unităților teritoriale autonome, precum și altor organisme ale Republicii Slovace în conformitate cu Legea privind plângerile. În calitate de stat membru al Uniunii Europene, Republica Slovacă trebuie să pună în aplicare legislația europeană.

În Slovacia, întreprinderile multinaționale pot contacta Punctul de contact național pentru întreprinderi și drepturile omului, care furnizează formare, consultanță și consiliere juridică în acest domeniu.

Medierea este un proces voluntar care are rolul de a micșora numărul de litigii care ajung în fața instanțelor. În Slovacia, medierea este reglementată de Legea privind medierea și asigură soluționarea extrajudiciară a litigiilor în domeniul dreptului civil, al dreptului familiei și al obligațiilor comerciale și al relațiilor de muncă, precum și a litigiilor transfrontaliere care rezultă din relații juridice similare între entități care își au reședința sau reședința obișnuită într-un stat membru al Uniunii Europene. În conformitate cu Codul de procedură civilă, instanța ar trebui să caute întotdeauna o soluționare pe cale amiabilă. Instanța poate propune ca părțile să ajungă la o soluționare prin mediere, dar aceasta nu poate fi ordonată. Medierea necesită consimțământul voluntar al părților implicate și o abordare activă din partea acestora.

6. Beneficiez de drepturi specifice dacă sunt o victimă vulnerabilă care urmărește să obțină măsuri reparatorii pentru încălcări ale drepturilor omului legate de activitățile întreprinderilor? Pot avea acces la asistență judiciară și în ce condiții? Ce cheltuieli vor fi acoperite de asistența judiciară? Am acces la asistență judiciară în aceleași condiții dacă nu sunt cetățean al UE și nu locuiesc în UE?

În Slovacia, Legea privind victimele infracțiunilor prevede următoarea definiție a termenului „victimă”: victimele deosebit de vulnerabile (copiii, persoanele cu vârsta de peste 75 de ani, persoanele cu handicap, victimele traficului de ființe umane, victimele criminalității organizate, victimele infracțiunilor împotriva demnității umane, victimele infracțiunilor de terorism, victimele infracțiunilor de violență sau ale amenințărilor cu violența pe criterii de sex, orientare sexuală, naționalitate, rasă sau etnie, religie sau convingeri, victimele altor infracțiuni care sunt expuse la un risc mai ridicat de victimizare repetată, pe baza unei evaluări individuale a victimei și a caracteristicilor sale personale, a relației cu autorul infracțiunii sau a dependenței de acesta și a tipului sau a naturii circumstanțelor infracțiunii), în scopul procedurilor judiciare în temeiul dreptului slovac.

Autoritățile de aplicare a legii (procuratură și poliție), instanțele și entitățile care furnizează asistență victimelor trebuie să le informeze cu privire la drepturile lor într-un mod simplu și ușor de înțeles. În special, acestea vor ține seama de dificultățile de înțelegere sau de comunicare care apar ca urmare a anumitor tipuri de handicap, a cunoștințelor lingvistice sau a capacității limitate a victimei de a se exprima. În procedurile penale, victimele vor avea statutul de parte care a raportat o infracțiune, de parte vătămată sau de martor și se bucură de drepturile și obligațiile asociate cu statutul respectiv în temeiul Codului de procedură civilă. Autoritățile de aplicare a legii, instanțele și entitățile care furnizează asistență victimelor realizează evaluări individuale ale victimelor în ceea ce privește gravitatea infracțiunii comise, pentru a stabili dacă victima este o victimă deosebit de vulnerabilă, cu scopul de a preveni victimizarea repetată. Victimele beneficiază de asistență juridică sub formă de informații juridice și de reprezentare juridică în procedurile penale și în procedurile civile, precum și pentru solicitarea de despăgubiri. Asistența juridică este furnizată victimelor de Centrul pentru asistență juridică (*Centrum právnej pomoci*) în condițiile stabilite de Legea privind asistența juridică pentru persoanele cu nevoi materiale și în limitele domeniului de aplicare al acestei legi. Centrul pentru asistență juridică furnizează asistență juridică tuturor persoanelor fizice implicate în litigii naționale, dar, în cazul litigiilor transfrontaliere, numai persoanelor fizice a

căror reședință sau reședință obișnuită se află pe teritoriul unui stat membru. În temeiul unui tratat internațional în baza căruia Republica Slovacă și-a asumat obligații sau pe baza unei reciprocități declarate de Ministerul Justiției din Republica Slovacă, se furnizează asistență juridică în scopul procedurilor din fața unei instanțe din Republica Slovacă și cetățenilor altui stat care este parte la un tratat internațional sau persoanelor a căror reședință obișnuită se află pe teritoriul unui astfel de stat ori persoanelor în cazul cărora obiectul litigiului în fața unei instanțe din Republica Slovacă are legătură directă cu reședința lor obișnuită anterioară aflată pe teritoriul Republicii Slovace. Reprezentarea de către un avocat în temeiul Legii privind profesioniștii în domeniul dreptului și al Legii privind comerțul nu este exclusă.

Persoanele care au nevoi materiale (persoanele al căror venit este mai mic decât echivalentul a de 1,4 ori nivelul de subzistență din Slovacia sau persoanele care primesc beneficii pentru nevoi materiale în Slovacia) și în cazul cărora litigiul nu este în mod vădit nefondat iar valoarea acestuia depășește valoarea salariului minim stabilit de lege au dreptul la asistență juridică gratuită din partea Centrului pentru asistență juridică.

Solicitanții sunt eligibili pentru asistență juridică din partea Centrului pentru asistență juridică cu o contribuție de 20 % din costurile reprezentării juridice dacă îndeplinesc simultan următoarele trei condiții: venitul solicitantului depășește echivalentul a de 1,4 ori nivelul minim de subzistență (în Slovacia) și, în același timp nu depășește echivalentul a de 1,6 ori nivelul respectiv, nu poate angaja servicii juridice din venitul propriu; litigiul nu este în mod vădit nefondat și valoarea litigiului depășește valoarea salariului minim stabilit de lege. Înainte să furnizeze asistență judiciară, centrul evaluează întotdeauna îndeplinirea acestor condiții.

În celelalte cazuri, victimele își angajează un avocat pe cheltuiala proprie.

Protejarea drepturilor avertizorilor de integritate constituie o categorie specială. Legea privind protejarea avertizorilor de integritate reglementează condițiile pentru acordarea de protecție persoanelor aflate într-o relație de muncă în legătură cu raportarea unor infracțiuni sau a altor activități antisociale, cu drepturile și obligațiile persoanelor care raportează activități antisociale și cu instituirea, statutul și competența Oficiului pentru protecția avertizorilor de integritate (*Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti*).

Avertizorii de integritate pot solicita protecție atunci când raportează o activitate antisocială gravă care constituie o infracțiune penală sau în timpul procedurilor penale. Cererea se adresează unui procuror. Dacă o cerere de protejare a unui avertizor de integritate este adresată unei alte autorități publice, cererea este redirecționată fără întârziere unui procuror. Dacă procurorul constată că avertizorul de integritate care a solicitat protecție a realizat o notificare calificată, acesta va acorda protecție imediat. Avertizorilor de integritate li se acordă protecție specială pentru a preveni victimizarea lor, astfel încât autorul infracțiunii să nu poată victimiza avertizorul de integritate prin amenințări, intimidare, constrângere sau abuz de putere ori prin acte de răzbunare sau influențarea în alt mod a integrității fizice sau psihologice a victimei.

În cazurile în care victima acuză o discriminare, protecția se acordă în temeiul Legii privind combaterea discriminării, potrivit căreia orice măsură nejustificată luată împotriva unui reclamant este considerată, de asemenea, o formă de discriminare. În cazuri de discriminare, Centrul național slovac pentru drepturile omului furnizează consultanță juridică și poate, de asemenea, să reprezinte victima în proceduri judiciare.

Acesta nu ține seama de naționalitatea victimei, dar protecția poate fi acordată numai victimelor aflate pe teritoriul Republicii Slovace.

Ultima actualizare: 27/02/2023

Versiunea în limba națională a acestei pagini este gestionată de statul membru respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Comisia Europeană declină orice responsabilitate privind informațiile sau datele conținute sau la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.